

**උඩරට නර්තන සම්ප්‍රදායේ හිස වෙස් තැබීමේ මංගල්‍යයේ වාරිතූ විධි
පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්**

එස්. එම්. ඒ. පී. රත්නසිරි

ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යාව අධ්‍යයනාංශය - රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය

amila.17704@uhss.ruh.ac.lk

සාරසංක්ෂේපය

ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතියේ විවිච්ඡන්ද්‍රත්වයට නර්තන කලාවෙන් ලැබෙන්නේ සාධාරණ දායකත්වයකි. උඩරට, පහතරට, සබරගමු ලෙස ත්‍රිත්වාකාරයකට බෙදී යන මෙම නර්තන කලාව මහනුවර, සත්කෝරළය, සතරකෝරළය, කුරුණෑගල, අනුරාධපුරය ආදී ප්‍රදේශවල ව්‍යාප්ත ව පවතී. මෙම උඩරට නර්තන සම්ප්‍රදායේ යක්දෙස්සෙකු ප්‍රවීණ නර්තන ශිල්පියකු බවට පත් වන්නේ හිස වෙස් තැබීමේ මහා කලච්චි මංගල්‍යය මගිනි. යක්දෙස්සෙකු ව සිටින කාලයේ සිදු කරන වාරිතූ, ගුරුවරයා විසින් සිදු කරනු ලබන වාරිතූ, දෙපිරිස ම එකතුව සිදු කරන වාරිතූ විධිවල ස්වභාවය ආදිය පිළිබඳ ව ගවේෂණය මෙහි අධ්‍යයන අරමුණ විය. මෙකී උඩරට නර්තන සම්ප්‍රදායේ හිස වෙස් තැබීමේ මංගල්‍යය ඇති වාරිතූ විධිවල ස්වභාවය කෙසේද? යන අධ්‍යයන ගැටලුවට දත්ත ඒකරාශී කිරීමට මෙමගින් උත්සාහ ගෙන ඇත. ඒ සඳහා පුස්තකාල ගවේෂණ ක්‍රමවේදය හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය භාවිත කරන ලදී. අනුරාධපුර - ගලෙන්බදුනුවැව ප්‍රදේශය, සතරකෝරළය, කුරුණෑගල - අලව්ව ආදී අධ්‍යයන ප්‍රදේශවල සහභාගිත්ව හා සහභාගී නොවන නිරීක්ෂණ ක්‍රම මගින් තෝරාගත් ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයන් පනස් දෙනෙකු සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වා තේමාත්මක (Thematic) විශ්ලේෂණ ක්‍රමය මගින් අවසන් නිගමනවලට පැමිණ ඇත. මෙ මගින් යක්දෙස්සා කලච්චි මංගල්‍යයට ප්‍රථම තෙමසකට අධික කාලයක් මස්, මාංශ ආදී පිළි සහ කිළියෙන් වැළකී පංචශීලය ආරක්ෂා කරමින් කොහොඹා දෙවියන්ගේ දේවාභරණ කට්ටලය හිස පැළඳීමට සූදානම් විය යුතුය. පසුව ගුරුවරයා විසින් මඩු පේ කිරීම, තොට පේ කිරීම, යක්දෙස්සන් ස්නානය කරවීම, අඩ වෙස් ඇඳුමින් සැරසවීම, හගල් පේ කිරීම, වෙස් තැබීම, දොරට වැඩීම, දෝෂ දුරුකිරීම, ශිල්ප දැක්වීම, බලියක් සිදු කිරීම හා පිරිත් සප්තධ්‍යයනය සිදු කරනු ලබන බව ද දැනගන්නට ලැබුණි. යක්දෙස්සා වෙස් නර්තන ශිල්පියකු වීමේ දී කරනු ලබන වත් පිළිවෙත්, ගුරුවරයා කරනු ලබන වත් පිළිවෙත්, දෙමව්පියන්ගෙන් ඉටුවන කාර්යභාරය හා බෞද්ධාගම හා සම්බන්ධ ව අවියෝජනීය සම්බන්ධතාවක් දක්වන බව ප්‍රතිඵල ලෙස අධ්‍යයනය මගින් හඳුනා ගැනීමට හැකි විය.

ප්‍රමුඛ පද :- උඩරට නර්තන සම්ප්‍රදාය, වාරිතූ, යක්දෙස්සා, වෙස් නර්තන ශිල්පියා, වෙස් මංගල්‍යය

Investigative Study of the Rituals of the Head Masking Ceremony in the Upcountry Dance Tradition

S.M.A.P. Rathnasiri

Department of History and Archaeology - University of Ruhuna

amila.17704@uhss.ruh.ac.lk

Abstract

The art of dance makes a fair contribution to the richness of Sri Lankan culture. This dance art, divided into three parts: Upcountry, Lowland, and Sabaragamu, is widespread in Kandy, Satarakoralaya, Satarakoralaya, Kurunegala, and Anuradhapura. In this Upcountry dance tradition, a Yakdessa evolves into an expert dancer through the grand masking ceremony. The study examines the practices performed by a Yakdessa, by the teacher, or by both groups. The study attempts to collect data on the rituals of the head masking ceremony in this up-country dance tradition. Library study method and field study method were used for that. Under the library study method, secondary data of literature, such as research papers and research works, were studied. In the field study method, areas such as Anuradhapura - Galenbidunuwewa area, Satarakoralaya, and Kurunegala – Alavwa have been studied. Participatory and non-participatory observation methods are used, and interviews with 50 experts in the field have been done. The thematic analysis method was used, and the conclusions were reached using a comparison framework. Therefore, before the ceremony of Yakdessa's debut, one should avoid eating meat and fish for more than three months to protect the path of purity and prepare to wear the set of ornaments of God Kohombaa on his head. Later, it was also learned that the teacher performs madu pe, tota pe, bathing the yakdessas, halfly dressing them up in mask clothes, hagal pe, putting on the mask, debuting them, removing doshas, performing a Bali, and chanting Pirith. As a result of the study, it was possible to identify that in the process of a Yakdessa becoming a mask dancer, the teacher's role, the role played by parents and Buddhism are inseparable.

Keywords:- Mask dancer, Masking ceremony, Rituals, Upcountry dance tradition, Yakdessa